

Kisbéri Gyöngyszem Óvoda és Bölcsőde
2870 Kisbér, Deák F. u. 4.

SZAKMAI PROGRAM
A bölcsődei nevelés-gondozás alapprogramja

**Érvényesség: Kisbér Város Önkormányzata Képviselő-testületének /2020. (VII.27.)
számú határozatával fogadta el.**

A Szakmai Program 2020. szeptember 1. napján lép hatályba és visszavonásig érvényes.

I. Intézményi adatok

1. Az intézmény megnevezése:

Kisbéri Gyöngyszem Óvoda és Bölcsőde

2. Az intézmény székhelye:

2870 Kisbér, Deák F. u. 4.

Telefon: 34/354-043

E-mail: kisberigyongyszemovi@gmail.com

3. Az intézmény fenntartója:

Kisbér Város Önkormányzata

2870 Kisbér, Széchenyi u. 2.

Telefon: 34/354-666

4. Az intézmény telephelye (bölcsőde): 1 bölcsőde - 24 férőhely

2870 Kisbér, Széchenyi u. 6/A

24 férőhely

2 csoport

Telefon:

E-mail cím:

5. Az intézmény ellátási területe:

Kisbér

.....
közigazgatási területe.

6. Nyitvatartás:

- Az intézmény a fenntartó által meghatározott nyitvatartási időn belül biztosítja a bölcsődékben a gyermekek ellátását.
- A bölcsőde 5 óra 30 perckor nyit és 17.00 órakor zár.
- A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá. A fenntartó a bölcsődei szünet idejére a szülő, törvényes képviselő kérésére gondoskodik a gyermek intézményi gondozásának, nevelésének megszervezéséről, valamint a szünidei gyermekétkeztetéséről.

II. Bölcsőde rövid bemutatása

A bölcsőde 24 férőhelyes, a város központjában található, könnyen megközelíthető helyen. A teljesen felújított épületben, 2 csoportszobában fogadja a gyermekeket. A csoportszobák esztétikus, új bútorokkal vannak felszerelve. Játszóudvara biztosítja a kicsik mindennapi levegőzését és mozgás igényének kielégítését. A nevelési- gondozási feladatokat szakképzett kisgyermek nevelők látják el.

III. A bölcsődei nevelés - gondozás szakmai programja

Az Intézmény

- Az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozata,
- az ENSZ „Egyezmény a gyermekek jogairól” c. dokumentumban rögzítettek,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól, és működésének feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet),
- a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet,
- 6/2016. (III. 24.) EMMI rendelet
- a pszichológiai és pedagógiai kutatások eredményei,

- az általános emberi, etikai alapelvek,
- az első évek meghatározó szerepének elismerése,
- a bölcsődei nevelés, gondozás története alatt felhalmozódott értékek,
- a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata

figyelembevételével határozza meg a bölcsődében folyó nevelő-gondozó munka szakmai alapelveit.

Ezeknek az elveknek az elfogadása és a gyakorlatban való érvényesítése a bölcsőde nevelő, gondozó munkájának minimumkövetelménye.

Az Intézmény szakmai programja „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramjával”, valamint „A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai” című Módszertani levéllel összhangban készült, melyek keretet, részletes iránymutatást adnak az egységes szakmai munkához.

IV. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

1. A gyermeki jogok védelme

A gyermeknek joga van:

- hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához,
- a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához,
- a társadalomba való beilleszkedéséhez,
- hogy sajátos nevelési igény, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségre káros szerek ellen védelemben részesüljön,
- emberi méltóságának tiszteletben tartásához,
- hogy a bántalmazással, fizikai, vagy lelki erőszakkal, az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön,
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes gondozáshoz, neveléshez.

2. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

- Az Intézmény dolgozóit megilleti az a jog, hogy személyüket megbecsüljék, emberi méltóságukat és személyiségi jogukat tiszteletben tartsák, tevékenységüket értékeljék és elismerjék.
- Munkájukkal kapcsolatban megilleti az a jog, hogy hozzájussanak a szükséges információkhoz.
- Munkájuk során védelemre jogosultak a velük szembeni jogsértő, vagy etikátlan bánásmóddal szemben.
- A gyermekek érdekeit kell elsődlegesnek tartaniuk, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeiket, jogaikat.
- A kisgyermekgondozók a gyermek nevelése, gondozása, családgondozása során hivatalból járnak el és e tevékenységükkel kapcsolatban a büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személynek minősülnek.
- Saját érdekeik képviselőjét illetően jogosultak a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének és a Magyar Bölcsődék Egyesületének tagságára.

3. A szülő jogainak védelme

A szülő joga, hogy:

- megismerhesse az Intézményt, a gyermekcsoportok életét,
- megismerje a nevelési-gondozási elveket,
- tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a gyermeke nevelőjétől, a bölcsőde vezetőjétől,
- véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban, melynek illeszkednie kell a jogszabályi feltételekhez és a szakmai módszertanhoz,
- megismerje a saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

4. A szülő kötelessége

A szülő kötelessége, hogy:

- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,
- a fizetendő személyi térítési díjat időben rendezze,
- az intézmény házirendjét betartsa.

A gyermeki jogok védelme érdekében az intézmény – azzal, hogy a bölcsődében kifüggesztésre került a gyermekjogi képviselő elérhetősége – biztosítja, hogy a gyermek hozzátartozói a gyermekjogi képviselő személyét és a vele való kapcsolat felvételének módját megismerhessék.

Az intézményben érdekképviseleti fórum működik.

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője panasszal élhet az intézmény vezetőjénél vagy az érdekképviseleti fórumnál az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében, valamint a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozóinak kötelességzegése esetén.

V. A bölcsődei ellátás jellemzői

1. Az ellátandó terület jellemzői

Kisbér a Bakony központja. Vezető szerepet tölt be a térség gazdasági, egészségügyi, szociális, kulturális, oktatási és közigazgatási területén. Az intézmény felvállalja a térség 3 éves kor alatti gyermekeinek napközbeni ellátását. A bölcsődei férőhelyekre szülői igények vannak. A rendelkezésre álló férőhelyek száma biztosítja a jelentkező igények kielégítését. A bölcsődei ellátás mindenki számára elérhető. A nevelési év kezdetén a gyermekek elhelyezése problémamentes, a szülői igények is figyelembe vehetők.

2. A bölcsőde definíciója, funkciói

A bölcsőde a gyermekvédelmi alapellátás keretében családvédelmi, szociális, egészségügyi, nevelési, egészségnevelési, azaz gyermekjóléti funkciót, valamint preventív gyermekvédelmi szerepet tölt be.

A bölcsőde a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek nappali felügyeletét, nevelését, gondozását, szükségleteinek kielégítését, foglalkoztatását, étkeztetését, harmonikus testi és szellemi fejlődésének segítését végzi az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

3. Az ellátás igénybevételének módja

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő 20 hetes kortól 3 éves korig a gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. A harmadik életévet betöltött kisgyermek a bölcsődei nevelési év végéig maradhat a bölcsődében. Ha a gyermek testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján nem érett még az óvodai nevelésre és az óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, 4. életévének betöltését követő augusztus 31.-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsődébe mindazon kisgyermek felvehető, akiknek a szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, betegségük vagy valamilyen egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni:

- ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll,
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
- a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
- az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket,
- a védelembe vett gyermeket.

A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával a körzeti védőnő, a gyermekorvos, vagy háziorvos, a család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság is kezdeményezheti.

A bölcsődei ellátás igénybevétele kérelemre történik, melyet a gyermek törvényes képviselője nyújthat be az óvoda intézményvezetőjéhez.

Az igénybevétel megkezdésekor az intézmény vezetője a törvényes képviselővel a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 32. §-a szerinti megállapodást köt.

4. Az ellátás megszűnése

4.1. A bölcsődei ellátás megszűnik:

- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek harmadik életévet betöltötte és érett az óvodai nevelésre,

- a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-én, ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja.

4.2. A bölcsődei ellátás megszüntetése:

- Meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, illetőleg magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését. Szakvélemény kialakítása előtt más szakember (gyógypedagógus, pszichológus, kisgyermeknevelő) véleményét is kikérheti.

VI. A bölcsődei nevelés célja

A bölcsőde hitvallása

Azt valljuk, hogy csak nyugodt, derűs, szeretetteljes légkörben felnövő gyermekekből válnak boldog, kiegyensúlyozott, a világra nyitott, érdeklődő, önállóan gondolkodni tudó emberek. A kisgyermek életében az első három évnek meghatározó szerepe van a gyermek későbbi személyiségfejlődésében. A kisgyermek ebben az életszakaszában a legsérülékenyebb testileg, lelkileg egyaránt, erősen függ a felnőttektől, ezért a kisgyermeknevelő személyisége meghatározó. Fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó környezetet, melyben a legteljesebb odafigyeléssel óvjuk és vigyázzuk a ránk bízott gyermekeket.

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. Az Alapprogram a családra, mint komplex rendszerre tekint, melynek értelmében nem csak a kisgyermek nevelését-gondozását, hanem az egész család támogatását célozza meg.

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek eljuttassa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

VII. A bölcsődei nevelés alapelvei

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

3. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségekre iránti tolerancia kialakítására.

4. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő

önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

A kisgyermeknevelők - a közöttük levő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával - a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyet értenek, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, nézeteiket, a kialakítandó szokásokat, nevelői gyakorlatokat egymáshoz közelítik, egységes nevelést biztosítanak.

5. A biztonság és stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

6. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

7. Az egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát,

kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

8. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához, és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

9. A gyermekkori kompetenciakészítés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

10. Az Intézmény a nevelés, gondozás elveinek megvalósítása érdekében gondoskodik

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes bölcsődei légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni, és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető **játékról**,

- a játéktevékenységen keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről,
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről,
- a nemzeti hovatartozás megismertetéséről, ápolásáról, a néphagyományörzésről.

VIII. A bölcsődei nevelés feladatai

1. A családok támogatása, szülői kompetencia fejlesztése

Az Intézmény, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kulturhigiénés szokások kialakítására.

3. Az érzelmi fejlődés és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

IX. A bölcsődei nevelés - gondozás személyi és tárgyi feltételei

1. Személyi feltételek

A működési feltételek legfontosabb eleme, mely mind mennyiségi, mind minőségi szempontból alapvetően meghatározza a szakmai program végrehajtásának minőségét.

A bölcsődében a nevelő-gondozó munkát a kisgyermeknevelő végzi. Jelenléte a nevelés, gondozás egész időtartamában fontos feltétele a bölcsődei ellátásnak.

A kisgyermeknevelő modellt, mintát jelent a gyermekek számára, személyisége meghatározó.

A bölcsődei dajkák munkájukkal hozzájárulnak a szakmai munka eredményességéhez.

A kisgyermeknevelők és a bölcsődei dajkák létszáma megfelel az NM rendelet előírásainak.

2. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezet – a bölcsődei szolgáltatást nyújtó intézmény épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit, egyéb berendezéseit, bútorait, játékkészletét – a jogszabályi és szakmai előírások a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy alakítottuk, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja az alábbiak szerint:

- szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, otthon közeli légkört teremt,
- megfelel a testméreteknak,
- biztosítja egészségük megőrzését, higiéniáját,
- biztosítja a szabad levegőn altatás és tartózkodás feltételeit,
- nyáron pancsolási lehetőséget biztosít,
- lehetővé teszi mozgás- és játékgigényük kielégítését,
- elkülönülési lehetőséget biztosít,
- a csoportszobák díszítése diszkrét és esztétikus, korosztálynak és az évszakoknak megfelelő, kultúrát hordoz,
- a bölcsőde tárgyi környezete – a mindenkori előírásokkal összhangban – megfelelő munkakörnyezetet biztosít a kisgyermeknevelőknek.

Az eszközöket és felszereléseket az NM rendelet 11. számú melléklete alapján biztosítjuk.

X. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei

1. Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermekcsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Egy bölcsődei csoportban legfeljebb 12 gyermek, ha valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, legfeljebb 14 gyermek nevelése történik.

Igyekszünk biztosítani, hogy a bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba járjon.

Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

Törekszünk közel azonos korú (3-6 hónapos eltéréssel) és megközelítőleg azonos fejlettségi szinten álló gyermekcsoport kialakítására, de esetenként vegyes csoportok is működnek (1-2 év korkülönbség a legfiatalabb és a legidősebb gyermek között).

2. Bölcsődei napirend

A jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend alkalmazásával a kisgyermek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítjuk, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét.

A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, ne legyen felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja, mivel a folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a kisgyermek jó közérzetét teremti meg.

Gyermekek napirendje

5.30 órától - 8 óráig	Gyermekek átvétele, korán érkező gyermekek altatása.
8 órától - 8.30 óráig	Folyamatos kézmosás étkezési sorrendben. Reggeli
8.30 órától - 10 óráig	Játék a csoportszobában.
10 órától - 11 óráig	Tízórai, majd játék a szabadban, rossz idő esetén a csoportszobában.
11 órától - 11.30 óráig	Folyamatos tisztázás, WC használat, kézmosás, étkezési sorrendben.
11.30 órától - 12 óráig	Ebéd

12 órától - 14.30 óráig	Alvás a csoportszobában, vagy a szabadban. Ébredés sorrendjében, szükség szerint WC használat, tisztázás, kézmosás.
14.30 órától - 15 óráig	Uzsonna
15 órától - 17 óráig	Játék a csoportszobában, vagy a szabadban, közben a gyermekek hazaadása.

A napirend függ:

- a gyermekcsoport életkori összetételétől,
- fejlettségétől,
- szükségleteitől.

Befolyásolják:

- az évszakok,
- az időjárás,
- a csoportlétszám,
- a bölcsőde nyitási-zárási időpontja.

Kialakításának további feltételei:

- a személyi állandóság,
- a tárgyi feltételek,
- a jó munkaszervezés,
- a kisegítő személyzet való összehangolt munka,
- a kisgyermek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

A kisgyermeknevelők, és a bölcsődei dajkák munkarendje a gyermekek napirendjéhez igazodik.

XI. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

A bölcsődei élet tevékenységi formái és a kisgyermeknevelő feladatai

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

1. A gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése (öltözködés, tisztába tevés, WC használat, kézmosás, étkezés).

A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. A kisgyermeknevelő feladata, hogy biztosítson próbálkozási lehetőséget a gyermeknek, biztatást, támogató segítséget adjon. Sikeres próbálkozásait megerősítéssel, dicséréttel jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet.

A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás. Lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre, mivel az egyes mozzanatok megtanulása gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát.

2. A játék

2.1. A játék fogalma

A játék fogalmán és életmódot, életformát, elsődleges életkategoriat értünk.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb örömszerző tevékenysége, a bölcsődei nevelés leghatékonyabb eszköze, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést.

A kisgyermek a külvilág és saját belső világából származó benyomásait, játékában fejezi ki, így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Kiemelt jelentőségének a bölcsőde napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

2.2. Felnőttek szerepe a játéktevékenységekben

Első, valódi játszótársa a családban is, a bölcsődében is a felnőtt: a szülő és a kisgyermeknevelő, aki a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást.

A kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. Feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, ötleteket, eszközöket és élményt biztosítson a különböző játékformákhoz (mozgásos játékokhoz, szerepjátékokhoz, építő, konstrukciós játékokhoz, szabályjátékokhoz, bábozáshoz, stb.), nevelői magatartásával támogassa az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a gyermek kreativitását, ismeretszerzését, kedvezően irányítsa, alakítsa a társas kapcsolatokat, viselkedési formákat.

2.3. Társas együttlét jelentősége

A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, kedvezően befolyásolja az értelmi és érzelmi fejlődést. A társak viselkedése mintát nyújt a szokások kialakításánál és a viselkedési szabályok megtanulásánál, segítve a szociális képességek fejlődését a különböző játékhelyzetekben. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolat alakulására.

2.4. Szabad játék

Külső kényszerítő körülmények nélkül jöhet csak létre, ahol nem az eredmény, a teljesítmény a fontos, hanem maga a folyamat. A kisgyermeknevelő feladata, hogy ehhez a szükséges nyugodt, derűs légkört és a megfelelő eszközöket biztosítsa, a játékot figyelemmel kíséresse, és szükség esetén segítse.

A szabadság és korlátozás kellő arányában biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtson.

2.5. Játékos tevékenységek

A csoportos játék gondos és igényes tervező, szervező és előkészítő munkát igényel a kisgyermeknevelőktől. A játékos tevékenységet megfelelő ráhangoló és levezető mozzanatok foglalják keretbe és egészítik ki, így válik a gyermek számára teljessé.

Többnyire csoportosan, kötelezettség nélkül vesznek részt benne a gyermekek.

A kisgyermek sok örömet talál a közös játékban, motiválja a többi kisgyermek jelenléte, szorongásoldó hatása van, segíti a társas élményt, fejleszti a kreativitást, a képzelőerőt, a játékkedvet. Ismeretszerző funkciója is van, alapokat teremt a későbbi tanulási folyamatokhoz, nevel.

2.5.1. Mozgás

A mozgás a kisgyermek elemi életszükséglete. A mozgásformák a különböző életszakaszokban, meghatározott sorrendben alakulnak ki, fejlődnek. A mozgás megfelelő fejlődése az értelmi fejlődésre is kihatással van.

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat,

A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömeiket lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

A szobai játékok a sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik.

2.5.2. Mese, vers, anyanyelvi nevelés

A mese, a vers nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. Olyan beszédhelyzet, amely erős, tartós, önkéntelen figyelmet vált ki. Anyanyelvi nevelő hatása abban áll, hogy ráfigyelteti a kisgyermeket az emberi beszéd érdekességére és értékére.

A beszéd a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók.

A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés a felnőtt szívből jövő ajándék, örömforrás, bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését, az önálló véleményalkotást. A versek, mesék illusztrálása (kép, háttér, báb) segíti annak megértését, érdekesebbé varázsolja.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

2.5.3. Bábjáték

A bölcsődei bábjáték a pedagógiai bábjáték újabb ága.

A gyermek első három évében teljesen érzelmi beállítottságú, ezért érzelmi benyomásokra reagál a legjobban. A bábjátékban mindig a gyermek érzelmi világára hatva érjük el nevelői céljainkat. A báb a maga tipizáló jellegével a képszerű átélést a képszerű fogalomalkotás magasabb szintjére segíti. Hozzásimul a gyermek szimbólum-alkotó, játékos kedvéhez. A bábjáték a testi tisztaságra, kulturált étkezésre, általában a helyes viselkedésre való nevelés kitűnő és kézenfekvő eszköze.

2.5.4. Ének –zene, mondóka

A zene nemcsak a zenei képességek fejlesztésének nélkülözhetetlen eszköze, hanem az egész testre és személyiségre hatással van. Az ének-zene fejleszti a ritmusképzést, a légzéstechnikát, a hallást.

A bölcsődékben a sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés, vagy éppen a csend megfigyelése.

A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömeleményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

A zene igényes kiválasztása a kisgyermeknevelő feladata. Tiszta, igaz művészettel tápláljuk és neveljük a gyermekeket.

2.5.5. Alkotó játékok: tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység, az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás, nem annak eredménye. A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkaálás, gyurmázás, ragasztás, gyúrás, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés. Ezen kívül próbálkozhatnak a kisgyermek sós-liszt gyurmával, papírmásékszítással, krumpli nyomdával, terményképek készítésével. Az alkotó tevékenységet lehet alkalmakhoz is kötni (ünnepek).

2.5.6. Ünnepek

Az ünnepek felélénkítik, megszínésítik napjainkat, igazi élményt nyújtanak felnőtteknek, gyermekeknek egyaránt.

Fontos az előkészület, az ünnepre való hangolódás. Fontos, hogy az ünnepek történeti hátterét, a kapcsolódó népszokásokat is megismerjék a gyerekek.

Mit ünnepelünk a bölcsődében?

- Mikulás,
- Karácsony,
- Farsang,
- Húsvét,
- Anyák napja,
- Születésnapok,
- Gyermeknap.

Egyes ünnepekhez kapcsolódó népszokások bemutatása alkalmat ad az óvodákkal való közös ünneplésekre is.

2.5.7. Egyéb (játékok – munka jellegű) tevékenységek

A gyermek legfontosabb tevékenységével, a játékkal munkára is nevelhetünk.

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.) Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermek bármikor bekapcsolódhat, és bármikor kiléphet, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

A játékban a gyermekek számos olyan magatartásformája, képessége fejlődik, alakul, amely a különböző munkák végzéséhez szükséges (manipulációs képesség, megfigyelőképesség, céltudatosság, a tevékenység megszervezése, elmélyülés a tevékenységben, felelősségérzet, problémamegoldó tevékenység, konstruktív képesség, a tevékenység befejezésének igénye, erőfeszítés, akaraterő).

A játékban kifejtett erőfeszítést a gyerekek sokszor szubjektíven munkaként élik meg. Ezért lehet a játék, mint tárgy, a gyermeknek tulajdonképpen fontos munkaeszköz.

A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletssorokkal való próbálkozás, az együttműködés, a feladatok megosztása.

Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet iránti érdeklődést, igényességet, a mások felé fordulást, és az empátiát.

3. Tanulás

3.1. A tanulás fogalma a bölcsődében

A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik. A fejlődés, a tanulás folyamatos, időkorlátok nélküli, egyéni ütemnek megfelelő, ezért vannak benne megtorpanások, stagnálások, sőt visszaesések is.

3.2. A tanulás célja a bölcsődében

Az önálló gondolkodás, a véleményalkotás, és a döntésképeség kibontakozásának segítése a tanulás fontos céljai, melynek irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye, ugyanis nem a fejlettebb szint gyors elérése a cél, hanem az, hogy minden gyermek örömteli tevékenységek során jusson előbbre.

3.3. A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek:

- a nevelés, a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció,
- a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció.

3.4. A tanulás formái:

- utánzás,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- kisgyermeknevelő - gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

XII. A családok támogatásának módszerei és lehetőségei

1. A bölcsődei ellátásról szóló tájékoztatás módjai

A bölcsődei szolgáltatásról, az igénybevétellel kapcsolatos információkról a szülők tájékozódhatnak Kisbér Város honlapjáról, az intézmény honlapjáról, valamint az intézményeknél tett személyes látogatás alkalmával, illetve e-mailben, vagy telefonon.

2. A család és a bölcsőde együttműködése, a kapcsolattartás formái

2.1. Együttműködés

A családok támogatása a családban hatékonyan működő erőforrások felkutatására és ezen erőforrások eredményes működtetésére irányul, mely hozzájárul a család szocializációs funkciójának minél szélesebb körű kibontakozásához.

Ez a megközelítés szem előtt tartja a családi nevelés elsődlegességét, a bölcsődei ellátás családi nevelésre való épülését.

A szülő a kisgyermeknevelőn keresztül ismerje meg a bölcsőde nevelési-gondozási szokásait annak érdekében, hogy segíteni tudjon gyermekének az új személyekhez és az új környezethez való alkalmazkodásban. A kisgyermeknevelő a szülő révén is ismerje meg a gyermek egyéni szokásait, hogy azt a nevelés-gondozás során figyelembe vehesse. A kapcsolattartás, a tájékoztatás kölcsönös, őszinte, nyílt, etikus és a személyiségi jogokat tiszteletben tartó, de ne bizalmaskodó legyen.

Alapvető fontosságú a korrekt, lényegre törő, folyamatos tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, viselkedéséről, egészségéről.

Az együttműködés formái változatosak, mindegyik más-más szerepet tölt be, ezért párhuzamosan minél több formáját alkalmazzuk.

2.2. A kapcsolattartás formái

2.2.1. Direkt formájú:

- **Családlátogatás**

Célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek az otthoni környezetében való megismerése.

A családlátogatás fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának, ami feltétele a későbbi jó együttműködésnek.

A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízta.

Időpontja: Az első családlátogatásra a bölcsődei beszoktatás megkezdése előtt, vagy az alatt kerül sor a kisgyermek ébrenléti idejében, a családdal előre egyeztetett időpontban.

- **Beszoktatás**

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya, vagy apa, vagy más családtag jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást.

A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti beilleszkedését a bölcsődei közösségbe és csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket (étvágytalanság, súlycsökkenés, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, alvászavar).

A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, a szülőnek információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermekfejlődés sajátosságáról.

Ideje kb. 2 hét, de ez igény szerint lehet változó.

- **Napi kapcsolattartás**

Célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, a kisgyermeket érintő napi történésekről, változásokról.

Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ekkor kerül sor.

Az interakciós helyzetet pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is rövid, lényegre törő tájékoztatás történik a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

- **Egyéni beszélgetés**

Az egyéni beszélgetés a kisgyermek fejlődéséről szóló részletes, kölcsönös tájékoztatást, vagy a hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolását szolgáló találkozási forma.

Kezdeményezheti a szülő, kisgyermeknevelő, intézményvezető, szakmai vezető. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben egyéb szakember közreműködését kérjük.

- **Szülő-csoportos megbeszélés**

A szülő-csoportos beszélgetések tematikus megbeszélések a csoportba járó kisgyermek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve.

A problémák megosztása egymás meghallgatása segíti a szülői kompetencia érzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok tovább gondolására, ezáltal a saját viselkedés-repertoár bővítésére.

A szülő-csoportos megbeszéléseket évente legalább három alkalommal, egyébként igény szerinti rendszerességgel szervezik.

- **Szülői értekezlet**

Bölcsődén belül a szülői értekezlet a szülők általános és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja.

Összehívásának gyakorisága: legalább két alkalommal: a beszoktatás előtt, (lehetőség szerint a beszoktatást követően is) és a nevelési év végén.

A bölcsődét, vagy adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

- **Szervezett programok**

A szülőkkel együtt szervezett színes programok sikere a bölcsődék szülőkkel való jó kapcsolattartását jelzik. Segítik a szülőket a gyermekek nevelésében, lehetőséget adnak közösségi élmények megtapasztalására, a bölcsődében folyó szakmai munka megismerésére, a játékos, jó hangulatú közös időtöltés során.

2.2.2. Indirekt formájú:

- írásbeli tájékoztató (üzenő füzet),
- hirdető tábla,
- honlap,
- szórólap,
- bölcsődeismertető kiadvány,

- közösségi oldalakon való megjelenés.

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat.

XIII. Az intézmény kapcsolatai más intézményekkel, intézményen belüli kapcsolatok

A szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését biztosítja a bölcsődei ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatók egymás közötti szoros együttműködése.

1. Bölcsőde - óvoda kapcsolata

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató és az óvoda között olyan kölcsönös együttműködésre épülő, tartalmas kapcsolat kialakítása szükséges, amely lehetővé teszi egymás szakmai elveinek, céljainak megismerését, megértését. Fontos a szakmai kompetencia elismerésén alapuló partneri viszony előtérbe helyezése. Mindezek a kisgyermek érzelmi biztonsága folyamatos fejlődésének fenntartását szolgálják, intézményváltásnál segítenek az új környezetbe történő beilleszkedésben. A bölcsőde és óvoda között fontos a tartalmas kapcsolat kialakítása, amely a kölcsönös érdeklődés révén lehetővé teszi egymás munkájának, céljainak megismerését, megértését, ezáltal a gyermekek számára az átmenetet probléma mentesebbé teheti, ezért intézményünk erre kiemelt hangsúlyt helyez.

2. Bölcsőde - társintézmények kapcsolata

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatokat alakítunk ki mindazokkal a társintézményekkel és szakemberekkel, akikkel a családok kapcsolatba kerülnek/kerülhetnek, illetve akikkel a kapcsolat kialakítása a gyermek egészséges fejlődése, fejlesztése szempontjából szükséges.

Az intézmény kapcsolatot tart mindazokkal az intézményekkel, szakemberekkel, amelyek, és akik a gyermek bölcsődébe kerülése előtt (védőnők, házi gyermekorvosok), az alatt (egészségügyi intézmények, Szakértői Bizottság, korai fejlesztés szakemberei, gyermekvédelmi intézmények és szakemberek), és a bölcsődei élet után (óvoda) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. Az együttműködés szoros az

ágazathoz tartozó szociális intézményekkel is. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az intézmény nyitott és kezdeményező.

3. A kapcsolattartás módjai:

- intézménylátogatások,
- formalizált, rendszeres egyeztetések, megbeszélések a fenntartó közreműködésével,
- a gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények szakmai vizsgálataiban való közreműködés.

XIV. Továbbképzési tevékenység

Továbbképzések biztosítása

A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet előírja, hogy a szociális, illetőleg a gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző személyek (a továbbiakban: személyes gondoskodást végző személyek) folyamatos szakmai továbbképzésben kötelesek részt venni (a továbbiakban: továbbképzésre kötelezettek).

- A továbbképzési kötelezettséget a dolgozók minősített továbbképzésen való részvétellel tudják teljesíteni négyéves továbbképzési időszakokban.
- A megszerzendő pontok száma: középfokú végzettséggel rendelkezők esetében 60 pont, a felsőfokú végzettséggel rendelkező szakembereknek 80 továbbképzési pont.
- A pedagógus munkakörben dolgozó kisgyermeknevelők pedagógus életpálya modell szerinti minősítésre kötelezettek. Ez vonatkozik azokra a bölcsődei szakdolgozókra, akik szakképesítésük mellett felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.
- A középfokú végzettséggel rendelkező kisgyermeknevelők háromféle képzésen való részvétellel teljesíthetik a továbbképzési kötelezettségüket: kötelező (20%), munkakörhöz kötött (40%) és szabadon választott (40%), összesen 100%.

- Vezetői megbízással rendelkező kisgyermeknevelők a 25/2017. (X. 18.) EMMI rendelet alapján vezetőképzésre kötelezettek, amely alap, illetve mesterképzésből áll. A szakmai vezetők alap- a magasabb vezetők mesterképzésre kötelezettek.
- A bölcsődei dajka munkakörre vonatkozóan a 20/2017. (IX. 18.) EMMI rendelete az irányadó.

Az intézmény a személyes gondoskodást végző személyek (szakmai dolgozók) szakmai felkészültségét, folyamatos továbbképzését biztosítja azáltal, hogy különböző tanfolyamokon, tréningeken, szakmai napokon részvételt biztosít a számukra az éves továbbképzési terv alapján.

XV. Gyermekélelmezés szempontjai

1. A bölcsődei gyermekélelmezés jelentősége

Az egészséges életmódra nevelés egyik fontos területe az étkezés. Az utóbbi évtized tapasztalatai egyértelművé tették, hogy a táplálkozás és az egészség összefügg egymással. Tudományosan bizonyított, hogy a táplálkozási szokások kisgyermekkorban alakulnak ki, és az egész életre kiható ízlésformáló szerepük van. Ezért az egészséges életmódra nevelésnek már a bölcsődében el kell kezdődnie. Ennek egyik fontos része az, hogy az étkeztetésben az egészséges táplálkozás irányelvei érvényesüljenek, annak érdekében, hogy összetételében kielégítse a gyermeke energia-és tápanyagigényét, illetve a felkínált, étrendet alkotó enni, innivalókon keresztül a gyermekek megismerhessék a korszerű táplálkozás alkotóelemeit.

A táplálkozásnak, étkezésnek nemcsak a gyermek testi fejlődésében van szerepe, hanem az érzelmi élet (csecsemőtáplálás), az értelmi és szociális fejlődésében is. Az önállósodás, a szokások helyes kialakításának fontos területe.

Az étkezés jól szervezett, a kisgyermeknevelő nyugodt, kellemes hangulatot biztosít az étkezés ideje alatt, kellő időt ad az étel elfogyasztásához, figyelembe veszi a gyermek egyéni szokásait, irányítja azt.

A bölcsődei élelmezés során a korszerű csecsemő- és kisgyermek-táplálási elveket kell figyelembe venni, úgy, hogy a **táplálék:**

- mennyiségileg elegendő,
- minőségileg helyes összetételű,
- higiénés követelményeknek megfelelő,
- megfelelő konyhatechnikai eljárásokkal elkészített,
- élvezhető legyen.

A korszerű gyermekélelmezés elveinek és gyakorlatának változásait figyelemmel kísérjük és felhasználjuk a bölcsődei étkeztetésben.

Krónikus betegség, vagy táplálékallergia miatt diétára, speciális étrendre szorulókat ellátását a bölcsőde biztosítja.

2. A csecsemőtáplálás

Az előírások, a higiénia maximális betartásával, különös gondossággal kell, hogy történjen. A csecsemő edényeinek tárolása, mosogatása, a tápszerek elkészítése fokozott odafigyelést igényel.

3. Kisgyermektáplálás

Az egy éves kor feletti korcsoportok táplálkozásában, illetve a bölcsődés étkeztetésben a „Közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról” szóló 37/ 2014. (IV. 30.) EMMI rendelet az irányadó.

XVI. Egészségmegőrzés szempontjai, higiénés szabályok

1. Higiénés szabályok

- étkezések előtti kézmosás,
- papírzsebkendő, papírszalvéta használata,
- fürdőszobai gondozásnál a higiénés szabályok betartása: pólyázó asztal, WC, kézi fertőtlenítése,
- a csoportszoba gyakori szellőztetése,
- havi 1 alkalommal, ill. szükség esetén, soron kívül játékmosás, fertőtlenítés,

- napi, heti, ill. szükség esetén, soron kívüli takarítás, fertőtlenítés,
- havi nagytakarítás, fertőtlenítés,
- kéthetente, ill. szükség esetén soron kívüli ágyneműcsere,
- heti, ill. soron kívüli törölközőcsere.

2. Prevenció, betegségmegelőzés

- vitaminellátás: naponta nyers zöldség vagy gyümölcs fogyasztása,
- gyermekfogászati: cukorfogyasztás csökkentése, rágásra nevelés, víz fogyasztása, a vízfogyasztás ösztönzése, növelése,
- 2 éves kor: szájöblítés,
- 2 és fél év körül: fogkrém nélküli fogmosás, ha higiéniai előírások betartásával megoldható.

3. Levegőzés

- időpontja, mértéke az évszaknak, időjárási viszonyoknak, gyermekek életkorának megfelelően van megválasztva,
- kánikulában, esőben, erős havazáskor, nagy szélben, sűrű ködben, vagy mínusz 5 foknál hidegebb időben mellőzzük!

4. Tudatos testápolási szokások

- kialakítjuk a tudatos testápolási szokásokat a gondozási műveletek során.

5. Rendszeres testmozgás, napi szabadlevegőn való tartózkodás biztosítása

- biztosítjuk a napi testmozgást, megfelelő udvari mozgásfejlesztő játékokkal.

6. Harmonikus életvitel

- rugalmas napirend a gyermek szükségleteinek és igényeinek figyelembevételével az aktív és passzív időtöltések megfelelő aránya,
- garantáljuk a gyermek egészséges lelki fejlődéséhez megfelelő élményanyagot,

- támogatjuk a szülőket a neveléssel, gondozással kapcsolatban a gyermek harmonikus fejlődése érdekében.

XVII. A fejlődés jellemzői a bölcsődéskor végére

A gyermek belső érése, a családi nevelés és a bölcsődei nevelési, gondozási folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége a bölcsődéskor végére eléri az óvodai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Az óvodai életre való felkészültségnek testi, lelki, szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges és fontos.

1. Testi fejlődés

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek 3 éves kora körül már az önállósodás útján halad, éppen a „tegyél le” szakaszban van.
- Az anatómiai és fiziológiai változások területén ugrásszerű változások most nem következnek be, inkább kisebb telési és nyúlási szakaszok váltakoznak.
- Az évenkénti hossznövekedés 4-5 cm, a tömeggyarapodásé 1,5-2 kg.
- A csontrendszer megerősödik, bár még nem fejeződik be a csontosodás folyamata.
- A gerincoszlop és a többi csont is meglehetősen hajlékony.
- Az izomrendszer is fejlődik, a gyermek mozgásai biztosabbá, koordináltabbá válnak.
- Az idegrendszer folyamatai közül az ingerület a domináns, a gátlások lassabban alakulnak ki, emiatt nagy a mozgáséhség. Az agy tömege 3 éves korban 1100 g.

2. Lelki fejlődés

- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek a bölcsődéskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az óvodába lépésre.

- Három éves kortól fokozatosan kezd függetlenedni az észlelés a cselekvéstől, a szenzomotoros intelligencia időszaka lezárul. Ezután a látás veszi át a vezető szerepet, bár látásmódja még globális, strukturálatlan, részletek felismerésére, elemzésére nem képes.
- Az **emlékezet** fejlődésénél az önkéntelen, spontán emlékezet dominál. Az emlékezetet - mint sok egyéb funkciót - a mozgás és a cselekvés határozza meg. A verbális emlékezete is cselekvésbe ágyazva fejlődik sokkal több szót jegyez meg, ha az eseményeket eljátssza, vagy ha a mondókák, versek mozgásos programmal kapcsolódnak.
- **Képzeletüket** feltűnő élénkség, merész csapongás jellemzi, erős emóciók táplálják. Mivel a valóságot még nem ismeri, a képzeletvilágát választja érzelmei, vágyai, kívánságai teljesülésének színhelyéül.
- Értelmi fejlődésben a szenzomotoros periódus lezáródása után a művelet előtti gondolkodás jellemzi, melynek legfőbb sajátosságai:
  - egyszerre csak egy nézőpontot tud figyelembe venni (centrálás),
  - saját szemléletét nem tudja hozzáigazítani máséhoz (egocentrikus),
  - viszonylatokat nem érti (egy szempontú),
  - ugyanannak a dolognak kétféle aspektusát nem tudja figyelembe venni (invariancia).

3. Szociális fejlődés

A bölcsődéskor végére a gyermek szociálisan is éretté válik az óvodára. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A 3 évesek csoportosulásainak a hely, a mozgás és a tárgy csoportformáló alkalmi után a tevékenység és a szerep adják meg az együttesség tartalmát.

Már ebben az életkorban az egykorúakból álló csoportnál jelentkezik az aktív társas viselkedés első formája az összedolgozás.

Főként építőjátékban figyelhető meg. Az egyik gyerek odaadja a másiknak a kockát, az ráteszi a közösnek tekintett építményre.

Az összedolgozás során kialakulhat munka megosztása, vagy különböző és felcserélhető szerepek is.

A 3. életévüket betöltött gyerekek az új nevelési év kezdetén bölcsődés társaikkal együtt kerülhetnek egyazon óvodai csoportba.

A már ismerős és kialakult társkapcsolataik révén beilleszkedésük az új csoportba harmonikusabb, kapcsolataikat pozitív érzelmi töltés jellemzi.

4. Személyiségfejlesztés

A személyiségfejlesztés célja a bölcsődében az egyénre szabott optimális személyiségformáló hatású tevékenységek biztosítása. A személyiség széleskörű fejlesztése tudatos és tervszerű pedagógiai módszerekkel történik. A bölcsődei nevelés során olyan képességeket fejlesztünk, mely képessé teszik a gyermeket a tanulásra.

A kötetlenség, a szabadon választhatóság fontos, a gyermek választ tevékenységi formát érdeklődése szerint. A személyiség kibontakozásának segítése sokrétű tevékenység biztosításával valósul meg, melyek a következők:

- gyakorlati, értelmi, érzelmi képességek fejlesztése,
- a gyermek érdeklődési körét figyelembe vevő fejlesztés,
- önállósági törekvések legmesszebb menőkig való segítése,
- az ezt biztosító feltételek megteremtése,
- alkalmazkodás képességének fejlesztése, segítése,
- szociális és individuális értékek közvetítése,
- a kettő közti egyensúly megtalálásának segítése,
- kreativitás segítése,
- a fantázia fejlesztése,
- az érdeklődés megteremtése, fenntartása,
- sikerélményhez való juttatás,
- kudarcok megelőzése.

Kisbér, 2020.

.....

.....

Fenntartó

Intézményvezető - helyettes

